

Een posthuum artikel

Jan Peeters, in leven Hopman van het Gilde St. Sebastiaan te Oirschot, had in zijn schrijfbureau een la, welke volgestuwd was met zorgvuldig bewaarde gilde-paperassen. In die la bevonden zich ook enige blocnote-velletjes, welke door Jan Peeters zelf met forse hand volgeschreven waren. Het stelt een ruw ontwerp voor, bedoeld als een artikel in „De Gildetrom”. Blijkbaar werd Jan Peeters op de Kringvergadering te Best (m.i. gehouden op 27 oct. 1956) gevraagd voor enige tekst te willen zorg dragen en nu, na zijn dood, blijkt dat Jan wél geschreven, maar het niet verzonden heeft. Alhoewel het artikel wellicht door de oud-Hopman bijgeschaafd had moeten worden, volgt het hier in de oorspronkelijke staat en bewoordingen:

Op de laatst gehouden algemene vergadering van de Gilden van het Kwartier van Oirschot te Best is verzocht om ook eens een bijdrage te leveren aan onze „Gildetrom”.

Er is over het Gilde St. Sebastiaan uit Oirschot zeer veel te schrijven. Onze secretaris bewaart zeer zorgvuldig twee dikke prachtige oude boeken in 'n perkamenten kaft. Gewoonlijk bestaat de inhoud van dergelijke gildeboeken hoofdzakelijk uit betalingslijsten, ledenlijsten, boetenlijsten enz. Doch behalve dit meen ik te mogen zeggen, dat de boeken van onze gilde een van de belangrijkste gegevens bevatten omtrent het gildewezen, speciaal natuurlijk van onze Gilde St. Sebastiaan. Weliswaar is onze oude oprichtingskaart verdwenen, maar een nauwkeurige copy staat nog in ons oudste boek, hetwelk de geschiedenis bevat van onze gilde van 1531 tot 1809.

Wij zijn dus van 1531, doch waarschijnlijk veel ouder, hetgeen blijkt uit de aanhef van ons oudste reglement, hetwelk uit 16 punten bestaat. Er staat „ende hebben uit

volcomen wil ende consente van de Heeren voornoemt ook **vermaakt** ende **vernieuwd** een minnelijk gezelschap ende schutterije, ter eere Gods, Maria Zijner lieve Gebenedijde Moeder, ende sunderlinge ter eere van den Heiligen Ridder Gods ende Martelaar Sinte Sebastiaan om den edelen handboog in geneugten te hanteren”.

Al zeer vroeg was onze gilde „gecostumeerd”. Er staat nl. dat ze verplicht waren als ze uittrokken een tabbaart te dragen allen van dezelfde kleur met een zilverren teken op den mouw; zij dronken geen bier, doch wijn.

Een voornam guld zijn wij altijd geweest. In de ledenlijst van 1609 waren 42 leden met o.a. Jonkheer Floris van den Grevenbroek, Jonkheer Johannes van Merode, Mr. Aart Jans, Mr. Dirk Toirkens, verder nog 10 leden die met „Heer” betiteld werden, o.a. Heer Hendrik Verbeek. Van Graaf Richard de Merode kregen wij al vroeg een schuttershof midden in het dorp aan de Markt,

die jammergenoeg later in pl.m. 1920 is verkocht geworden. Deze hof was beplant met bomen die de gildebroeders van tijd tot tijd verkochten. Op 5 Jan. 1723 werden er bomen uit den hof verkocht voor 106 gulden en 14 stuivers. Dit geld werd wederom uitgegeven om wijn te kopen voor de guld. Het bestuur werd bijeengeroepen om de gekochte wijn te proeven.

Elk jaar waren wij verplicht om de oude St. Jorisgilde te beschenken met wijn. Van deze oude St. Jorisgilde is bij mijn weten geen spoor meer te bekennen. Als bijzondere bron van inkomsten dient vermeld te worden dat het gilde St. Sebastiaan verhuurde twee zwarte mantels, die gemaakt waren van ons doodskleed. Iedereen kon deze huren om een of andere dode „aan te zeggen”. Op 28 Augustus 1760 werd ingehaald den HoogEd. Heer van Oirschot en Gemalin met de Gilden van Oirschot als volgt naar rang:

1. St. Jorisgilde.
2. St. Catharinagilde.
3. St. Sebastiaan.
4. St. Barbara.
5. St. Joris. Straten.
6. St. Odulphus, Best.
7. Onze Lieve Vrouwe Broeders.
8. St. Anna, Best.
9. St. Petrus klein guld.

Wij kregen 4 tonnen bier per 1000 inwoners. Met het inhalen van deze Heer van Oirschot begon een tijdperk van grote bloei voor ons gilde. Dat er ook die tijd ooit feesten uitgesteld dienden te worden blijkt o.a. uit de volgende passage: „Op 5 februari 1770 als men de feestdag van St. Sebastiaan vierde moest deze plotseling uitgesteld worden door het kramen van de hospin.”

Als men trouwde moest men **een half** ton Bruigomshier geven. (Dit is natuurlijk nu nog.). Doch in 765 heeft Johannes van den Heuvel an de guld gegeven een **hele** ton dubbel bier, omdat hij trouwde voor de tweede keer.

Tot zover Jan Peeters. Men ziet het: Jan schreef over zijn eigen gilde. Begrijpelijk, want dat lag hem aan het hart. Dat Jan echter ook het gildewezen in het algemeen beschrijven kon, bewijst zijn prachtig hoofd-artikel in de Gildetrom van October 1957 (nr. 9 van de 4e jaargang). Het is de moeite waard, dat nummer op te zoeken; bij het lezen voelt men weer de grote stuwkracht van de grote gilde-man Jan Peeters.

Th.v.d.L.

Landjuwelen

Als wij in de tegenwoordige tijd de naam Landjuweel weer aan onze Gilden hebben kunnen teruggeven, dan denken wij onwillekeurig terug aan de Landjuwelen, de grote Schietspelen en Schietspelen uit vroeger eeuwen.

Een Gildedag in onze tijd wordt gevuld met wedstrijden en worden prijzen gegeven voor mooiste, correctste en best gaande gilden en standaardrijders in de optocht. Er zijn prijzen voor zilver-standaards, trommen, vaandels — boeken en oude papieren; er wordt gewedstrijd in standaardrijden, trommen, vendelen en schieten op vogel en wip, met diverse wapenen.

Maar, hoe ging dat nu vroeger.

Bekend was, dat de hoofdprijzen waren voor het schieten zowel ten lochte als op het doelwit. Ook waren er prijzen voor de Gilden, die bij het binnentreden in de stede, zich op zijn fraaist presenteerden, zowel te voet, te peerde als per schip. (Onze optochtprijzen). Doch wat gebeurde er nog meer?

Navorsingen hebben aardige bijzonderheden aan het licht gebracht.

Landjuwelen in vroeger eeuwen konden enkele weken duren. Men begon eerst te vergaderen om eventuele nog bestaande geschillen van vorige landjuwelen uit de weg te ruimen, daarna ving de wedstrijden aan en dan komen wij tot de conclusie, dat deze wedstrijden veel overeenkomst vertonen met onze tegenwoordige Olympische Spelen, door hoeveelheid en verscheidenheid.

Daar waren om te beginnen de toneelspelen, waar prijzen werden gegeven voor de Gilden die het heste dramatische en/of komische stuk ten tonele brachten.

Was in vroeger eeuwen een Landjuweel of Schietspel uitsluitend voor gilden met de naam van St. Sebastiaan (handboog) of voor St. Jorisgilden (eerst kruisboog — later ook voetboog) bedoeld, daar zien wij, dat later tijdens deze spelen prijzen konden worden gewonnen met verschillende wapenen.

Zo won de oude Voetboge van Antwerpen tijdens 't groot schietspel tot Naamen in 't jaar XVCX, behalve de hoogste prijs (vermoedelijk kruisboog), ook een prijs te schieten met ten Coluveren (geweer), item nog een prijs mette handboge.

Voorts won dit Gilde:

Item nog een prijs om de Cloot te werpen (Kogelstoten).

Item nog een prijs om 't eerste te lopen (hardlopen).

„De Gildetrom”, periodiek, uitgave van het Bestuur van de Kring „Het Kwartier van Oirschot”, aangesloten bij de Federatie van Noord-Brabantse Schuttersgilden. Verschijnt vier maal per jaar. Redacteur: C. A. B. A. M. Schade te Moergestel; redactieraad H. A. J. van Erve te Moergestel; A. J. M. Jacobs te Tilburg en Th. A. van de Loo te Oirschot. Typografische verzorging en advertenties: Drukkerij „De Hoop” M. C. van de Ven & Zonen, Hoogvenestraat 163 te Tilburg, giro 1079769.

Administratie: M. A. P. Adriaansen, Kloosterstraat 9 te Goirle, giro 1139459.

Abonnementen voor niet-gildebroeders: f 2,— per jaar. Gironr. 1121198 t.n.v. Redactie „De Gildetrom” te Moergestel. Bankrelatie: Boerenleenbank te Moergestel.

De heer van de Mortel onderscheidt de Heer J. van Hulten te Baardwijk, in verband met diens 65-jarig lidmaatschap van Gilde St. Ambrosius

Item nog een prijs om 't fraaiste te worstelen — sonder stooten, sonder smijten en sonder bijten of metten hayre (haren) te trekken. Voorts won die zelfde Gilde in 't jaar XVCXXXIII te Mechelen o.a. de prijs in 't hoogste vieren, want heure vierspannen berenden nacht en dach 't geheele schietspel dueren (een soort romeinsche wagenrennen?). Item nog hadde deselve oude boge den hoogsten prijs van de schoonste staat te houden (best gecostumeerde Gilde). Item den hoogsten prijs van de beste esbatementen (kluchten op te voeren op open wagens-toneelspel). Item waren daar prijzen voor de hellebaardiers (waarmede zij een prijs konden verdienen, weet ik niet). En zo zullen er veel meer soorten van wedstrijden zijn geweest. Ik hoop er nog ooit achter te komen, welke! Ik meen echter U lezers er een genoeg mede te doen U door middel van de Gildetrom, m'n laatste ontdekkingen bekend te hebben gemaakt.

Jan van de Mortel.

NASCHRIFT REDACTIE.

Door een vergissing van de redactie zijn twee artikelen van de heer van de Mortel door-eengeraakt, zodat het artikel op pag. 487 niet klopt — derhalve brengen wij het artikel in zijn geheel opnieuw. Het andere, hetwelk handelt over de verplichtingen van gildebroeders om den Heer bij te staan in den strijd, komt in het volgend nummer.

KORT VERSLAG

Alg. Vergadering

Kring „Het Kwartier van Oirschot”, gehouden op 20 maart '65 in Café Kerkzicht (eig. P. v. d. Heijden) te Middelbeers.

Onder voorzitterschap van de Heer W. Luijten werd deze vergadering gehouden om enige actuele punten voor onze Kring te bespreken. Na een welgekozen openingswoord door de voorzitter werden de notulen der jaarvergadering 1964 zonder op- of aanmerkingen goedgekeurd.

De wel erg late mededeling aan het bestuur van Gilde St. Dionysius te Tilburg, dat het onmogelijk blijkt de Kringdag 1965 in Tilburg te organiseren, deed nogal stof opwaaien. De gilden waren kennelijk teleurgesteld.

Niettemin wensten de gilden niet bij de pakken te blijven neerzitten en het pleit voor hun activiteit, dat meerdere gilden bereid bleken dit jaar alsnog een kringdag te organiseren.

Na ampele bespreking werd besloten de organisatie van de kringdag 1965 — zij het dan op een latere datum dan gebruikelijk is — toe te vertrouwen aan de gilden St. Sebastiaan en St. Joris te Hoogeloon, die zich spontaan daartoe bereid verklaarden.

Vervolgens deed de Voorzitter de mededeling, dat in verband met de bijzonder grote financiële lasten, die voor rekening van de gilden zouden moeten komen, was afgezien van het zenden van een vertegenwoordiging van de kring naar de herdenkingsbijeenkomst van het IIe Regiment Infanterie te Venlo.

Aan de vergadering werden ter bestudering voorgelegd de ontwerpen van statuten, huishoudelijk reglement en tromreglement, zoals deze door een commissie waren ontworpen. Verzocht werd bemerkingen daarop ter kennis van het bestuur te brengen, opdat daarmede rekening kan worden gehouden, wanneer de

Drinkt

Bavaria-Bier

3-Es Limonade

BAVARIA-BROUWERIJ — LIESHOUT

ontwerpen ter vaststelling aan de vergadering zullen worden voorgelegd in een volgende bijeenkomst.

Vervolgens werd aan de orde gesteld de financiering van het periodiek „De Gildetrom”. Bij de discussie bleek, dat meerdere gilden absoluut gekant zijn tegen een verplicht abonnement voor elke gildebroeder. Niettemin gingen toch stemmen op, die vurig pleitten voor het behoud van De Gildetrom. De financiële narigheid is veroorzaakt door de regelmatige stijging der kosten, terwijl de abonnementsprijs in 10 jaar ongewijzigd is gebleven, zulks in de hoop, dat tenslotte alle gildebroeders een abonnement zouden nemen, welke hoop evenwel ijdel is gebleken. De enige kans op uitbreiding van het aantal abonnementen tegen verhoogd tarief schijnt te zijn een campagne in eigen kring en daarnaast de uitgave ook te verzorgen voor de kringen Peelland en Maasland, die blijkens mededeling daarop prijs stellen.

Verder wordt aangedrongen op kostenverlaging van de uitgave, zowel t.a.v. drukkosten als door vermindering van het aantal cliché's. Tenslotte ging de vergadering accoord met de toezegging, dat een nieuw financieel voorstel zou worden ontworpen, waarover in een binnenkort te houden vergadering zou kunnen worden gediscussieerd.

H. A. J. van Erve.

DE JONGSTE KONING.

In de 11e jaargang no. 32 Kerstmis 1964 van de Gildetrom, las ik een bericht over de jonge schutterskoning Theo Smulders te Oirschot.

Ofschoon het wel aan onze secretaris zal zijn ontgaan uwe Redactie op de hoogte te stellen van de uitslag bij het Koningschieten Gilde St. Barbara in 1963, kan ik U mededelen, dat de zoon van onze Hoofdman, Gé Peters het in juli van bovengenoemd jaar klaar speelde om Koning te worden van het Gilde. Onze Koning was toen 16 jaar en reeds vendelier vanaf zijn 5e jaar.

Het woordje „waarschijnlijk” genoemd in het verslag is dus inderdaad voorzichtig gekozen. Dit jaar in juli zal wederom het Koningschieten plaats vinden en wij allen hopen dat onze tegenwoordige koning het zal klaar spelen zijn titel te prolongeren.

M. R. v. d. Biggelaar.

Het Gildezilver

door Jan Toorians

Het is een goede gedachte geweest, dat de Federatie van Schuttersgilden in diverse besprekingen zich heeft gewijd aan het verstrekken van prijzen op de gildefeesten. Groepen, personen en hele gilden kunnen prijzen bekomen voor diverse onderdelen verbonden aan de onderscheidene wedstrijden.

Toch was het niet alleen een goede gedachte; het was eerder een bekrachtiging van hetgeen er in vroegere tijden geschiedde op de Landjuwelen, toernooien of rederijkersdagen. Tevens was het een richtlijn tegen de vervlakking van het schenken van prijzen, die

Jan Toorians, secr. Federale Vendelcommissie

al langer hoe meer toeneemt, waardoor de prijzen toekenning verwatert door de aanschaf van bronzen medailles, of erger nog vaantjes of plastics.

Bij de organisatie van een gildefeest of demonstratie mogen we bogen op een historische overlevering, waarbij ZILVER de prijs is voor de gilden. Zulks is zeker kostbaar, maar de Federatie staat er op dat dit gehandhaafd blijft.

De Koningsvogel, het patroonsjuweel, de keten en het koningsschild zijn vanouds zilver en niet zelden van goud of gecombineerd uitgevoerd. Het is niet alleen de historische rijkdom van dit bezit, die door de gilden werd getoond, neen, het is eerder een waardigheid, dat het edelmetaal werd geschonken. Het is duurzaam, want dit edelmetaal kan niet oxideren; het blijft wat het is.

Het was alleszins de moeite waard, dat het Gilde — zoals wij het als schuttersgilde bedoelen — zilveren schatten bezat, want het had naast haar godsdienstige aard ook een wereldlijke aard die respectievelijk haar bezit droeg en liet zien in de kerk, bij de H.H. diensten, bij processies of bij optochten, bij huldgingen van vorsten of heren. De autoriteiten erkenden de gilden als de hoogste plaatselijke organisaties; zij bekrachtigden hun reglementen (Kaarten) en schonken „stukken” vervaardigd van edel metaal als bewijs van eer en hoogachting. Hoe dikwijls schenkt een Heer niet een keten of schakel *) voor een keten, een papegaai, een koningsschild of een herdenkingsplaat aan het gilde als teken van verbondenheid? Ook omgekeerd blijkt dit, want eertijds waren „de besten” van de vrije burgers lid van het gilde en hadden zitting in het bestuursapparaat van een vrijheid of heerlijkheid, dorp of stad. Deze eigenschap slaat zowel op de kerkelijke gilden als op de schuttersgilden, de rederijkers en ambachtscorporaties. Deze hadden ook schenkingen ten gevolge als onderstreping van trouw en aanhankelijkheid.

Bij het koningschieten door de Gildebroeders, bij het schieten door de Heer naar de Vogel van Ere werd zilver verschaft. Zo is het door blijven gaan tot op heden en het is een historisch gebruik, dat de nieuwe koning — als hij de papegaai of koningsvogel naar beneden schiet — dus bij het uitroepen van Koning van het gilde voor zijn periode van een in het reglement bepaald aantal jaren een ZILVEREN PLAAT schenkt, waarop zijn be-

Vaandels - Vlaggen PIJNAPPEL

Torenstraat 3

's Hertogenbosch

roep, datum van schieting, naam, bijzonderheden en dergelijke is gegraveerd. Het Gilde zelf gaat prat op dit zilver. De koning zelf eert hiermede het gilde en het gilde krijgt in de loop der geschiedenis 'n reeks van prachtige gegevens voor het nageslacht. Veel, zeer veel hebben ons deze schilden te vertellen. De situatie van de streek of dorp kan men terug keunen op deze schilden; kortom zij onthullen voor ons een belangrijk stuk kultuur.

—o—

De prijzen, welke geschonken worden, om het gilde te helpen of te steunen bij de wedstrijden, of bij de schenkingen als herinnering, de koningsschilden e.d. worden beschouwd als zijnde iets „edels” voor de goede zaak. Wie wat goeds aanbiedt doet dat met plezier, vandaar dat steeds getracht wordt het beste te geven, vooral waar het om gaat om de historische gilden — om hun ouderdom, hun oorsprong en hun waardigheid in de gemeenschap. De zilverschatten zijn steeds zuinig behandeld en elk gilde gaat er trots op deze te kunnen tonen, aan te vullen, ze te bezitten en ze te bewaren voor het nageslacht. Zie hier dan ook de historische waarde die het zilver zal blijven behouden, welks wet ongeschreven aan ons is overgeleverd geworden. Het zilver heeft geschiedenis gemaakt en veel voor de gilden en haar gildebroeders prijsgegeven.

Het is niet de bedoeling over de opschriften der gildeschilden te schrijven of iets over de vormen, afbeeldingen er op, uitvoeringen, stijlen en soorten van schenkingen te vermelden, maar wel om de waarde van het zilver aan te halen. De historische waarde zagen we reeds hiervoor, doch de zakelijke waarde ervan is eveneens zeer belangrijk. Hoe dikwijls hoort men, dat er ondeugdelijke schilden of wedstrijdpreizen zijn en waaraan kan men zien dat het goed materiaal is? Velen is dit niet bekend, of het is niet heel goed uitgelegd of gesproken! Vandaar dat we voor de gildebroeders in een kort bestek de ZILVERWAARDE zullen bespreken.

—o—

We gaan uit van de maakwijze van het zilveren voorwerp. Dit kan bewerkt worden

door a. het **hameren** van het zilver, dat in een plaat geleverd wordt; het kan ook b. **vloeibaar** gemaakt worden en dus in een vorm gegoten worden. Dan wordt de grondvorm van het product verder geperfectioneerd door c. **drijven**, d. **forceren**, e. **ciseleren** en f. **graveren**. De drijfhamer is yanouds het werktuig, pas later paste met het forceren toe om sneller een vorm te kunnen hebben, maar de hamer is het handwerktuig bij uitstek, waarmede de ruwe vorm wordt gemaakt en bewerkt. Als afwerking komt het ciseleren om ornamenten en kanten fijn weer te geven. Een andere versieringsmethode is het graveren met diverse beitelsoorten zgn. **stekers**. De laatste worden gebruikt om de gravuren in het zilver te maken. Deze methode is de meest gebruikte voor onze koningsschilden. Zo is het mogelijk ook alles heel fijn op de zilverplaat te tekenen als het ware. Met hele fijne lijntjes kunnen ook zgn. „kleurarceringen” worden gemaakt volgens de heraldische voorschriften. Zo ziet men dikwijls wapens op de schilden, die direct te herleiden zijn. En snellere methode is het gieten van de voorwerpen, doch voor ons komen er weinig gegoten schilden voor. Wel hier en daar gegoten koningsvogels of papegaaien en soms patroonsafbeeldingen. Ook ketenen welke gegoten zijn, maar die zijn van jongere datum.

De gegoten stukken zijn ook weer op hun beurt met hamer, pons, stekers etc. bewerkt. Een latere methode is het **filigrainwerk** dat bestaat uit bewerkingen met draad en kleine stukjes metaal. Dit komt bij de gilden niet voor.

We beperken ons tot de bij ons meest voorkomende stukken, de schilden en vogels. De laatste zijn veelal ook van plaatmateriaal gemaakt, half of geheel rond met of zonder goud versierd.

Over het algemeen kunnen we aannemen, dat de zilveren voorwerpen door kunstenaarshanden zijn gemaakt. Het waren zilver- en goudsmeden, die zijn voortgekomen uit de zo lang beschermde Gilden van de edelsmeden en het spreekt daarom vanzelf, dat een gewaarborgd teken op hun voorwerpen moest voorkomen: het Meesterteken. Dit teken is het voornaamste op de gouden en zilveren kunstproducten, doch ook, op de gebruiksvoorwerpen. Hij, de maker of de meester, was verantwoordelijk voor de echtheid. Het oudste bekende meesterteken in

VIEUX „DE OUDE KOETSIER”

Marque

déposée

De op fust gerijpte VIEUX

*Door liefhebbers
het meest gevraagd!*

Een product van
ANDRE KERSTENS N.V.
TILBURG

Vraagt uw leverancier!

ons land dateert van 1382, we komen hierop nog terug.

De middeleeuwse overheid achtte het op de duur noodzakelijk in het belang van de gemeenschap toezicht te gaan houden op de verschillende ambachten en deed dit door middel van de toen al bestaande ambachtsorganisaties, waardoor zo de verschillende gilden ontstonden.

(wordt vervolgd).

*) Edelsmid Ambrosius Gooyaerts uit Den Bosch maakt in 1593 een gouden schakel voor de Heer van Venloen (Loonopzand) die hij schenkt aan het gilde van het dorp, omdat hij op 11 juli „Coninck” wordt; „daarvoor betaald 10 gulden en 13 stuivers”.

Wat voorlichting doet

Wij Gildebroeders weten allen, dat ons Gildevaandel het symbool is van de reinheid — het moet onbesmeurd blijven — en mag dit vaandel bij het zwaaien de grond niet raken. De symboliek is duidelijk — het moet rein blijven.

Als ik tijdens mijn lezingen dit vertel, of aan Gildebroeders, of aan belangstellenden, dan maakt dit onderwerp steeds een diepe indruk. Een zo diepe betekenis had men het Gildevaandel en het gebruik daarvan niet toegedacht.

Nu krijgen wij de werkelijkheid. Zwaait een Gildebroeder zijn vaan, dan zal hij de regelen nauwgezet in acht nemen, doch is hij klaar (en dat in het bijzonder op Gildedagen) dan zal men vaak deze Gildebroeder als hij is afgemarcheerd, zijn vaan tegen de grond zien werpen. Hij is immers klaar. Het is heus niet bij een enkele maal gebleven, dat door omstanders een opmerking tegen mij werd gemaakt, dat hetgeen deze vaandrig deed, toch onjuist was. En men heeft dan gelijk. Vaandels en vendels moeten vóór en na gebruik rechtstandig ergens worden neergezet.

Nu een frappant geval. Zij die de wedstrijd „Eén tegen Allen” hebben gevolgd, zullen met vreugde en genoegen hebben gezien hoe o.a. 2 Gildebroeders in snelle vaart naar Soestdijk werden gereden om aldaar te vendelen voor H.K.H. Prinses Margriet en haar a.s. echtgenoot, maar het zal misschien wel niemand zijn ontgaan, dat één van de beide vendeliers, waarschijnlijk zenuwen, plotseling zijn vaandel ter aarde wierp, wegliep en weer terug kwam om te vendelen.

Het resultaat is verrassend geweest. Vanuit diverse plaatsen uit het land ben ik hierover opgebeld.

Mijn antwoord was: „Juist was het niet, maar in dit geval niet ernstig, omdat het hier geen Gildevaandel maar een vendel betrof”.

En toch. Gildebroeders, er zijn meerdere Gilden, die ook hun zwaaiwendels in de Kerk hebben laten wijden.

Waarom schrijf ik hier nu over — zeker niet om de vergissing van de Oirschotse Gildebroeder te signaleren, maar wél, om een beroep te doen op alle vaandrigen en vendeliers, om bij alle gelegenheden eerbied te tonen voor het voornamelijk gilde-attriboot, dat aan hun handen is toevertrouwd.

Het Nederlandse publiek kijkt naar U en begint gelukkig iets van ons en onze gebruiken te begrijpen.
Moge door uw houding dit begrip tot respect uitgroeien.

Jan van de Mortel.

KALENDER

- 27 juni:
Landjuweel bij St. Martinus te Gennep.
- 4 juli:
Oud Limburgs Schuttersfeest te Tegelen.
- 11 juli:
Gildendag te Zichem, België.
- 25 juli:
Kringdag Kwartier van Oirschot bij St. Joris en St. Sebastiaan te Hoogeloon.

Uit de Kring

Het H. SACRAMENTS-GILDE TE HULSEL

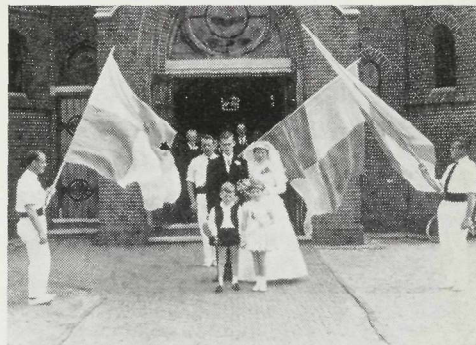
trok uit om de scheidende burgemeester van Hooge en Lage Mierde, waar ook het Kerkdorp Hulsel toebehoort, de Edelachtbare Heer J. van den Burg, te huldigen.

De Burgemeester staat jammer genoeg niet op de foto, temeer waar hij een groot vriend van de gilden was.

Het H. Sacramentsgilde was ook van de partij op een Roode Kruisdag in Zeist, alwaar het gezelschap een uitstekende indruk maakte en veel succes oogstte.

ST. SEBASTIAAN - DIESSEN.

Op 1 sept. j.l. was het voor onze trouwe vendelier Jos de Brouwer, de dag dat hij onder de bekwame leiding van mej. P. van Dijk de huwelijksboot zou gaan varen.

Ter hunner intentie werd op die dag in de parochiekerk van de H. Antonius te Biest-Houtakker een plechtige H. Mis opgedragen, waarbij door onze overige vendeliers bij het in- en uitgaan der kerk de vaandelgroet werd gebracht. Des middags werd door een delegatie van ons bestuur onder het aanbieden van een passend cadeau Sjef en zijn bruid gefeliciteerd en de wens uitgesproken dat zij nog lang met elkaar en voor het Gilde mogen leven.

ST. SEBASTIAAN EN BARBARA, MOERGESTEL.

Drie gildebroeders overleden.

Het Gilde St. Sebastiaan en Barbara te Moergestel leed in een kort tijdsbestek een gevoelig verlies door het overlijden van drie gildebroeders.

Op 22 april 1965 overleed in Huize „Maria-Oord“ te Rosmalen, waar hij als langdurige zieke werd verpleegd, gildebroeder Cornelis Johannes van Elderen, 68 jaren oud. Gedurende meer dan veertig jaren was hij gildebroeder, terwijl hij koning van St. Sebastiaan en Barbara was gedurende de jaren 1954—1956.

Op 2 mei 1965 overleed gildebroeder Cornelis van Haaren, in de leeftijd van 73 jaren. Gedurende meer dan vijftig jaren was gildebroeder van Haaren actief lid van het gilde, waarvan vele jaren als bestuurslid. Zijn uitermate grote vriendenkring vormde het bewijs voor de goedheid van deze steeds opgewekte en eenvoudige gildebroeder, die als kastelein van Café Kerkzicht (gildehuis van St. Catharina) grote bekendheid genoot.

Op 24 mei 1965 overleed door een noodlottig ongeval gildebroeder Adrianus Wolfs, in de leeftijd van 55 jaren, een groot gezin achterlatend. Gedurende de weinige jaren, dat gildebroeder Wolfs lid was van het gilde,

toonde hij uit het goede hout gesneden te zijn. Hij ontbrak nimmer. Men mocht hem graag, waartoe zijn oprecht en opgewekt karakter niet weinig heeft bijgedragen. In een korte spanne tijds had hij aller vriendschap veroverd. Mogen zij alle drie rusten in vrede. Onze innige deelneming in het onherstelbaar verlies gaat uit naar de echtgenoten en kinderen van deze gildebroeders.

Moge God hen de kracht geven in christelijke gelatenheid deze zware beproeving te aanvaarden en moge Hij hen rijkelijk zegenen op voorpraak van St. Sebastiaan en St. Barbara, die tijdens het leven van onze drie gildebroeders reeds hun schutspatroon en schutspatrones waren.

GILDE ST. DIONYSIUS - TILBURG.

Z. van Oirschot nieuwe hoofdman.

In verband met zijn gevorderde leeftijd, meende de Hoofdman van ons Gilde, de Heer C van Huijgevoort, de tijd gekomen om zijn plaats aan de jongeren af te staan.

In zijn plaats werd gekozen de Heer Z. van Oirschot.

Wij danken de oude Hoofdman voor het vele goede dat hij voor ons Gilde heeft gedaan en wensen zijn opvolger een vruchtbare regeringsperiode toe.

Viering 300-jarig bestaan.

Op 6 januari jl. vierde ons Gilde het 300-jarig bestaan. Als gewoonlijk werd de dag begonnen met een H. Mis in de parochiekerk van St. Dionysius, gevolgd door een Koffietafel. Na een onderling samenzijn, werden de Gildebroeders door het voltallige gemeentebestuur op 't Paleis-Raadhuis ontvangen. Tijdens de erewij hield de Hoogedelachtbare Heer

Burgemeester een gloedvolle rede, welke getuigde van een warme belangstelling voor het Gildewezen.

De Hoofdman dankte voor de hartelijke ontvangst, waarna zich een ongedwongen stemming ontwikkelde.

In de namiddag werd op de schietbaan van de Gemeente Politie, welke bereidwillig door de Hoofdcommissaris was afgestaan, een onderlinge verschietsing gehouden. De beker welke door de Heer Jos. Heeren beschikbaar was gesteld, werd gewonnen door ons jongste lid, de Heer Swenska.

Na het afhaken van hun dames verzamelden de Gildebroeders zich in het Gildehuis rond de feestelijke tafel voor een groots diner. Onze beschermheer de Weled. Heer Em. Verbunt, hield de tafelreden op de van hem bekende manier.

Met muziek, zang en dans werd de verdere avond tot in de kleine uurtjes gevuld.

Het was een feestdag St. Dionysius waardig.

Waarheen?

Een schaduw zweeft boven ons Gilde. Na een roemrijk bestaan van 300 jaren pakken zich dreigende wolken samen.

Wij moeten ons schietterrein aan de Hilvarerbeekseweg verlaten. Waar moeten we nu heen? In Udenhout en Enschoot hebben we al eerder gastvrijheid genoten, maar we wensen een eigen schietterrein. Het moet toch mogelijk zijn een vereniging welke een vaandel heeft geschonken door Koning Willem II, een standaard door de Heer van Grobbendonck, een plaats te bezorgen waar de schietsport kan worden beoefend. Het is een zaak van het eerste belang. 300 Jaren traditie mogen niet verloren gaan.

De Koning is dood.

Op 8 januari overleed de Koning van ons Gilde, de heer J. M. A. Segers, in de leeftijd van 74 jaren.

Slechts kort mocht hij zich Koning noemen. Een titel waarop hij trots was en daar had hij 't recht toe.

Hij was een fel schutter en een goed Gildelid. Op zijn bidprentje lezen wij:

Gildebroeders, mijn koningschap was slechts iets tijdelijks, mik hoger en laten wij samenkomen bij de Koning: Jezus Christus.

Met Gilde-eer hebben wij hem naar zijn laatste rustplaats gebracht, zoals hij zo graag gewild had.

In memoriam J. B. C. van Berkel.

Daags voor ons 300-jarig bestaan, ging vrij plotseling de nestor van ons Gilde en drager van de gouden medaille, van ons heen.

Velen - ook buiten ons Gilde - zullen hem nog voor zich zien zoals hij was, kundig, streng in zijn optreden, maar eerlijk in zijn daden.

Zijn chronische kwaal heeft hem veel doen lijden, maar moedig heeft hij zijn last gedragen. Dankbaar gedenken wij zijn aanwezigheid onder ons. Hij heeft ons veel geleerd.

Daarom hebben velen van ons hem naar zijn laatste rustplaats begeleid. Diep onder de indruk, doch met de gedachte dat God zijn ziel heeft, voor het vele goede dat hij deed.

Jan, rust in vrede.

In memoriam J. van Gelooven.

Ofshoon eerst op latere leeftijd tot ons Gilde toegetreden, bewees hij vanaf de dag van zijn lidmaatschap de ware Gildegeest te bezitten. Weloverwogen waren zijn woorden en zijn adviezen vonden meestal ingang.

Gaarne hadden wij hem nog langer in ons midden gehad, maar de mens wikt en God beschikt.

Op 80-jarige leeftijd is hij van ons heengegaan een leegte achterlatend, die moeilijk zal zijn aan te vullen.

Moge St. Dionysius, wiens vaandel gij zo vaak hebt gevolgd, voor U een voorspreker zijn in de hemel.

Hij ruste in vrede.

M. C. van de Ven.

ST. SEBASTIAAN - OIRSCHOT.

Het doet ons leed U bij deze mededeling te moeten doen van het geheel onverwachte overlijden van onze gildebroeder

KONINGS-DEKEN
THEO PRINCEE.

Als laatste dienst die wij onze geziene konings-deken Princee kunnen bewijzen, zullen wij hem vergezellen op zijn gang naar zijn laatste rustplaats met omfloerst vaandel en trom.

Moge Onze Lieve Heer onze gildebroeder de eeuwige rust schenken.

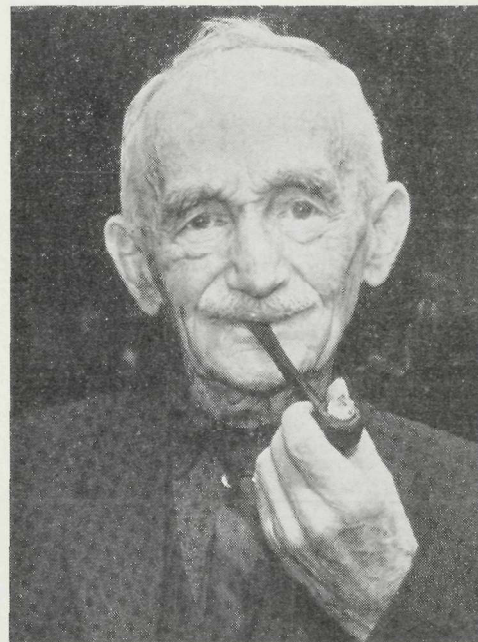
Laat ons ook onze hospita mej. Tiny gedenken en laat ons God vragen dat Hij haar in deze moeilijke dagen terzijde zal staan.

Het Bestuur.

ST. WILLIBRORDUS - CASTEREN

Piet Gijsbers 75 jaar gildebroeder.

Veekoopman Piet Gijsbers in het Hoogeloonse kerkdorp Casteren werd zaterdag 24 april gehuldigd omdat hij dan vijfenzeventig jaar lid is van het Casterense St. Willibrordus-gilde. Piet Gijsbers is in februari van dit jaar 89 jaar geworden. Toen hij 14 jaar was werd hij lid van het St. Willibrordusgilde en zijn collega-gildebroeders willen dat natuurlijk gevierd

zien. Piet Gijsbers zal wel een van de oudste gildebroeders of misschien wel de alleroudste gildeman uit de Kempen zijn. Begin dit jaar hebt U al over hem kunnen lezen en hij heeft toen ook verteld waarom hij zo oud wordt en hoe hij het klaar speelt nog fit te blijven. „Ik eet brandnetels en daar blijf ik gezond bij,” zegt hij. Gisteren was Piet met zijn

bromfiets weer naar Reusel gereden om daar te bijlarten. In Casteren vertellen de mensen: „Hij is nog zo rap als een kerel van 20 jaar.” Op 24 april zal het Hulselse gilde ook op het feest in Casteren komen. Dit Sacramentsgilde is de laatste jaren flink gegroeid en het is uitgebreid met een drumband en een trompetterskorps. Het gilde zal nu in nieuwe uniformen worden gestoken. Deze uniformen worden op het ogenblik vervaardigd door het Hoogeloonse confectiebedrijf Dirks. De Hulselse gildebroeders zijn er trots op, dat zij hun nieuwe uniformen voor de eerste keer kunnen laten zien op 't grote verbroederingsfeest in Casteren, waar het 75-jarig lidmaatschap van Piet Gijsbers met grote gilde-luister zal worden omgeven.

EREHOOFDMAN ST. SEBASTIAAN EN ST. BARBARA SYLVESTERRIDDER.

Moergestel, 4 januari. Zaterdag zijn door pastoor H. J. v. d. Bogaard aan de heer J. H. Bardoel, oud-burgemeester van Moergestel, penningmeester van de parochieraad, secretaris van het kerkbestuur en sinds 38 jaar kerkmeester, de versierselen overhandigd behorende bij de onderscheiding van ridder in de Orde van St. Sylvester, die door Paus Paulus aan de heer Bardoel is toegekend. In tegenwoordigheid van de heer G. J. J. Poort, opvolger van de heer Bardoel in Moergestel als burgemeester en deken van Kemenade uit Oisterwijk werden de versierselen door pastoor v. d. Bogaard opgespeld bij de onlangs 70 jaar geworden heer Bardoel.

Koperen priesterfeest.

Verleden week heeft Kapelaan Jac. van Elderen, oud-dorpsgenoot, in zijn parochie in Roosendaal zijn 12½-jarig priesterfeest herdacht. Dit jubileum zal door de familie zaterdag a.s. 30 januari worden gevierd. Kap. van Elderen werd in Moergestel geboren op 8 december 1923 en op 20 juni 1952 tot priester gewijd in Luik (B.), in de orde van Regulieren Kunniken van Lateranen. Van zijn 12½-jarige priesterloopbaan heeft hij het grootste gedeelte doorgebracht in Sluis (Zeeland), waar hij aanvankelijk 3 jaar leraar was aan het Klein-Seminarie. Vervolgens was hij 7 jaar tevens kapelaan van de parochie aldaar. Tijdens zijn verblijf in Sluis was hij bovendien Districts-aalmoezenier van de KAJ.

Na zijn 10-jarig verblijf in Sluis was hij vervolgens telkens één jaar kapelaan, eerst in Schoondijke, daarna in Luik (B.). In augustus '64 werd hij door de bisschop van Breda benoemd tot kapelaan te Roosendaal, waar hij momenteel verblijft in de parochie van het H. Kruis, een nieuwe parochie, waarvan de parochiekerk nog niet is voltooid.

Pater Kapelaan van Elderen is de zoon van de Koning en een groot vriend van de gilden — dat zal de gildebroeders nog wel eens terug doen denken aan de grootse ontvangst in Sluis, bij gelegenheid van de restauratie van het Belfort, waar Pater van Elderen een groot aandeel in had.

ST. BARBARA - OIRSCHOT.

Zondag 25 april hield het Oirschotse gilde „Sancta Barbara” haar traditionele prijsverschietsing met paaseieren-zoekwedstrijd. Vooral dit laatste — waaraan de kinderen van de gildebroeders deelnamen — werd weer een succes. De kinderen zochten naar hartelust en hun enthousiasme werd dan ook met (gevoonden) paaseieren beloond.

Daarna de onderlinge verschietsing door de gildebroeders en waarbij de prijzen eveneens uit een aantal paaseieren bestonden.

Keizer C. Smits, deze middag de gast van gilde „Sancta Barbara” opende het spervuur op de wip. Ondanks een hevige regenhui werd de verschietsing geheel afgewerkt. Later volgde nog een gezellig samenzijn.

De namen van de eerste 10 winnaars zijn: 1. P. Bogmans, 2. P. den Ouden, 3. H. Vogels, 4. H. v. d. Boogaart, 5. S. J. Vervoort, 6. J. v. Kollenburg, 7. F. Adriaans, 8. M. Bullens, 9. A. v. d. Schoot en 10. H. Bullens.

PRIJSVERSCIETING

MOERGESTEL—OIRSCHOT.

De Gilden Kring-Verbroedering hield haar jaarlijkse prijsverschietsing op de bomen van het Gilde St. Joris bij café „'t Draaiboemke” in Moergestel. Hieraan namen ongeveer zeventig schutters deel van de Gilden uit Oirschot-Moergestel en de Beerzen. Het Wisselschild van Verbroedering werd gewonnen en in eigendom verworven door het Gilde St. Barbara uit Oirschot. Het Wisselschild van wijlen de Gilde Koning Verspaandonk werd behaald door Th. Raaymakers van het Gilde St. Joris uit Oirschot.

GULF motoroliën en doorsmeervetten

volgens officiële smeerschema's voor alle merken tractoren en landbouwmachines

N.V. Oliehandel v.h. van Vollenhoven & Smulders

De uitslag van de verdere prijzen was: 1. H. van Nunen, Oirschot, 2. J. Hermans, Middelbeers, 3. Gr. Nouwens, Westelbeers, 4. Th. Bressers, Oirschot, 5. J. Smetters, Oirschot, 6. M. van de Bogaart, Oirschot, 7. Ad Aarts, Oirschot, 8. H. van Loon, Oirschot, 9. A. van Genechten, Oirschot, 10. J. Ketelaars, Moergestel.

Verder werden er nog een groot aantal prijzen beschikbaar gesteld in de vorm van huis-houdelijke artikelen, waarvan de eerste tien hierna volgen: 1. J. Hermans, Middelbeers, 2. C. van Haaren, Westelbeers, 3. A. Vondevoot, Oirschot, 4. P. van Hamsvoort, Oirschot, 5. Ad van Nunen, Oirschot, 6. A. van Genechten, Oirschot, 7. H. Louwers, Oirschot, 8. Fr. van Kollenburg, Oirschot, 9. Ant. Arts, Oirschot, 10. P. Vogels, Oirschot.

GILDE „ST. MAURITIUS” - GOIRLE.

Goirle, 10 juni. Goirle's gewerengilde St. Mauritius heeft op haar schietweide aan de Poppelseweg tegenover café „Herrezen Nederland” haar laatste ronde van het zgn. „Lotschieten” gehouden. Men noemt dit ook wel het „Rozen-schieten”.

De eerste prijs werd gewonnen door dhr. Jos. van Broekhoven, Groot Kraaivenstraat 2A te Goirle met 35 punten; de tweede prijs kwam na een spannende strijd in handen van de heer C. Hollander met 33 punten, terwijl de heer J. Verhagen met 32 punten de derde prijs in de wacht wist te slepen.

Bij de aspiranten ging de eerste prijs naar de heer J. de Bont, de tweede prijs naar de heer Peter Santeagoets en de derde prijs naar de heer M. Verhagen.

Boom openen.

Zondag 11. 4 april 1965 n.m. 14.00 uur kwamen de gildebroeders bijeen om haar jaarlijkse boom te openen.

Na een spannende strijd waren de prijswinnaars bekend.

1e prijs: Jos van Broekhoven

2e prijs: J. Vekemans

3e prijs: C. van Broekhoven.

Op 7 juni 1965 was het de dag van het lotschieten.

1e prijs: Jos van Broekhoven, 35 p.

2e prijs: C. Hollanders, 33 p.

3e prijs: J. Verhagen, 32 p.

Aspirant:

1e prijs: J. de Bont

2e prijs: P. Santeagoets

3e prijs: M. Verhagen.

Op vrijdag 25 juni 11. n.m. 20.00 uur kwamen de gildebroeders bij elkaar om een bezoek te brengen aan de Weled. Heer E. C. M. Peijnenborg.

Deze werd toegesproken door de Hoofdman, M. A. P. Adriaansen, een zilveren insigne werd aan hem uitgereikt als Ere-hoofdman van het Gilde St. Mauritius.

ZO MOESTEN ER MEEER ZIJN!

De redactie van de Gildetrom werd verblijd met een giro van 10.—. Op de achterkant van het strookje schreef de Heer C. van der Bilt te Eindhoven:

„Tien jaar Gildetrom — voor voortzetting van mijn abonnement is dit een tiendje waard.”

De redactie is de gulle schenker bijzonder erkentelijk en hoopt oprecht, dat dit unieke voorbeeld navolging zal vinden!

UIT DE PROV. NOORD BRAB.

's-HERTOGENBOSSCHE COURANT.

21 mei 1874.

Oisterwijk, 15 mei. — Ook hier werd het feest der 25-jarige regering luisterrijk gevierd. Des ochtends van den 12 Mei kondigde het klockgelui het feest aan. Geheel het dorp was getooid met vlaggen en wimpels en versierd met groen en bloemen. Ten 8 ure werden alle schoolgaande kinderen feestelijk onthaald. Ten 10 ure had er met ons verdienstelijk muziekgezelschap aan het hoofd een plegtige optocht door het dorp plaats, waaraan de vier hier bestaande gilden, scherpshutterij, de oudstrijders van 1815, 1830 en uit Indië, de vereniging van het schoenmakersgilde met een wagen waarop, op zinrijke wijze een voorstelling van alles, wat aan hun ambacht verwant is, werd gegeven, deelnamen. Ook vonden in dien optocht een plaats twee lange reijen van schoolgaande kinderen, sierlijk gekleede knapen en meisjes, het borstbeeld van Z.M. den Koning dragende. Na den optocht hield een der leden van de feestcommissie een toespraak op het marktveld tot de talrijke menigte. Op den middag volksspelen van allerlei aard. Illuminatie en vuurwerk moesten om het slechte weder worden uitgesteld en hadden gisteren plaats. De illuminatie was zo algemeen mogelijk en slaag-

de Kroon's Bier

Kenners-keuze Bier!

de uitnemend. De duizenden lampions en Chinese lantaarns deden een tooverachtig effect onder de zware linden van het dorp. Duizenden bewogen zich in het dorp en bij het vuurwerk, er heerschte eene blijde feestelijke stemming, die door niets werd gestoord.

Wie... Waar... Wanneer?

De goede oplossing was:

a) *Patroonheilige van St. Antonius-Abt te Mierlo-Hout (J. v. d. Putten).*

b) *Landjuweel Oirschot.*

c) *op 14 juli 1963.*

Prijswinnaar A. J. van de Laar te Mierlo-Hout Zijn prijs is toegezonden.

Van buiten onze Kring Kring Peelland

Mededelingen.

De nieuwe sekretaris van de vendelcommissie is dhr. A. van Someren, Gistpad 3, Liessel. Aan hem dus alle correspondentie richten, ook de aanvragen van vendelkaarten. Voorzitter blijft dhr. P. Joosten. Vendelleider dhr. P. Hurkmans.

Zowel de tromcommissie als de vendelcommissie vragen dringend om toezending van de namen en geboortedata van de betreffende leden. De namen van de tamboers zenden aan de Heer J. v. d. Laar, Bergstraat 20, Someren. „De Gildetrom” verschijnt in meimaand. Er hebben zich 94 abonnees opgegeven, **dus nog géén 100!** Wij verwachten echter nog steeds opgaven van gilden, die nog geen enkel lid hebben. Een woord van hulde aan het gilde **St. Joris Someren**: zij gaven 18 abonnementen op!

Het Bestuur.

Uit oude tijden

Het is voor de hedendaagse gilden dikwijls moeilijk documentatie-materiaal te vinden uit deze eeuw. Dikwijls weet men wel gegevens te

vinden uit oprichtingsperiode, maar niet over het Gilde van het begin van deze eeuw. Daarom wil ik hierover een enkele mededeling doen. In een krantenverslag van het St. Catharinagilde uit Helmond uit het jaar 1901 lezen wij een zeer uitvoerige uiteenzetting over de Gildedag van 30 juni 1901.

Wij willen hieruit enkele grepen doen, waar het gaat over de Gilden en Corpsen, welke op deze dag aanwezig waren.

Het vijfde eeuwfeest der St. Catharinagilde te Helmond.

De dertigste juni is een ware feestdag voor Helmond geweest. De nationale driekleur, die van de meeste huizen wapperde, gaf reeds in de morgen aan de stad een feestelijk aanzien. Tegen tien uren kwamen de deelnemende Gilden van alle kanten opdagen; iedere trein, die in de voormiddag Helmond binnenstoomde, bracht feestvierenden binnen, gildebroeders en belangstellenden, uit de Meierij, 't Land van Kuik en Noord-Limburg. Dit alles gaf eene opgewektheid, eene levendigheid aan onze straten, welke men er op een gewonen zondag zeer zelden aantreft.

Tegen elf uren heerschte er in de Molenstraat eene groote drukte, daar bewogen zich duizenden inwoners en vreemdelingen, feestgenooten en nieuwsgierigen, dat alle geraas overstemde. Bij 't Café „Belle Vue” zouden de verschillende deelnemende corpsen bij elkaar komen. En toen de stoet zich even na twaalf in beweging zette, waren er bij de 60 waarvan een enkele niet minder dan 72 deelnemers telde.

In dien langen optocht merkten wij verscheiden, fraaie groepen; waarvan er enkele vrij trouw het oude middeleeuwsch karakter bewaard hadden. Wij stippen er hier even enkele aan. 't St. Martensgilde uit Tongelre, 't St. Catharinagilde uit diezelfde plaats, St. Joris uit Deurne, St. Sebastiaan uit Oirschot, St. Antonius en St. Joris beide uit Gemert, St. Joris uit Heeze e.a. De Schutters uit Horst zagen er als echte krijgslieden uit.

Den uitslag van den wedstrijd laten wij hier volgen:

1ste Corpstrijs, Martinus, Tegelen met 6 p.
2e Corpstrijs, St. Urbanus, Belfeld met 6 p.
3e Corpstrijs, Wilhelmina, Stevenweert m. 5 p.
4e Corpstrijs, Wilhelmina, Horst met 5 p.
5e Prijs, B. van Thiel, van St. Antonis m. 3 p.
6e Prijs, Koningsprijs, H. Cranenbroek te Budel.
Vaandelzwaaien.

Firma Jac. Andriessen Juweliers

Helmond ☛ Steenweg 18 ☛ Telefoon 04920—6810

OP ONS ATELIER: Reparatie gebruiksvoorwerpen in zilver en pleet
Vervaardiging nieuwe sierraden. Kerkwerk in edel- en smeedwerk. Gildeschilden en attributen
Graveerinrichting. Naamplaten in plastic en metaal

Grappisten Bier

Een
eeuwenoude
traditie

1e prijs, St. Antonius, Beek.
2e prijs, St. Anthonius, Gemert.
Tamboers.
1e prijs, Oranje St. Agatha op Lombok te St. Agatha.
2e prijs, St. Urbanus, Belfeld.
Oudste Gilde.
St. Sebastiaan, Oirschot 1531.
Oudste Schild.
St. Martinus, Tongelre 1604.
Meeste schilden.
St. Antonius te St. Anthonis.
Verstkomende.
De Gilde van Stevenweert.
Grootste aantal deelnemers aan den optocht.
De Gilde St. Petrus, Woensel, met 77 leden.
Mooist gecostumeerden in den optocht.
De Gilde St. Anthonius, gen. Groene Schut te Gemert.
Oudste lid in jaren.
Joh. Kuipers, 86 jaar, van de Gilde St. Anthonius te Stiphout.
Muziekgezelschappen, die een medaille ontvingen, zijn die uit Tegelen, Oirschot, Stevensweert en Horst.
De koningsschilden, welke op het schietspel van St. Cathrien vereenigd waren, hadden, bijna zonder uitzondering, weinig of geene kunstwaarde.
Als bronnen voor genealogie en heraldiek, soms voor de kennis van oude klederdrachten, zijn echter die schilden niet onbelangrijk. De heraldicus leert er meermalen tenants kennen die op de koningsschilden meest altijd op grafzerken en zegels zoo zelden zijn afgebeeld. Tot bijzondere opmerkingen gaven de hier verzamelde schilden geene aanleiding. Het oudste, dat bekroond werd, behoorde aan het Sint Marten te Tongelre en werd aan het Gilde geschonken in 1597. Omstreeks dezen tijd en alzoo eerst in de laatste helft der XVI eeuw schijnt het doen maken van koningsschilden in deze streken gebruikelijk te zijn geworden.
Op het Feestterrein was het den ganschen dag tot in den laten avond bijzonder druk; een paar kleine regenbuitjes buiten rekening gelaten; het weder den ganschen dag uitstekend geweest; er heerschte een goede orde en lui die zich aan den drank te buiten gingen, waren er in de stad zeer weinigen te zien, nauwelijks

zoo veel als op gewone tijden en hoeveel honderden vreemdelingen zijn er Zondag niet in Helmond geweest!

Een woord van lof aan ons Gilde, dat zulk een schoon feest heeft gegeven; een woord van dank aan allen, die er iets toe bijdroegen om dat feest te doen slagen. Maar iets moet ons toch van 't hart. Waar bleef het Colveniers Gilde?

De dag van Zondag is een echt Helmondsche feestdag geweest. Vreemd, dat de oude Schut der zeven Weeën bij de feestelijkheden ontbroken heeft.

Dat was dan een Gildedag in het jaar 1901!
A. M. G. Niessen.

Van de Gilden

Gilde St. Joris, Someren.

Zaterdag 27 maart j.l. werd op het schietterrein van Gilde St. Joris het schietseizoen feestelijk geopend met een wedstrijd voor de Ere-leden en begunstigers.

Vooraf sprak hoofdman van de Laar een welkomstwoord. Hij wenste de deelnemers een sportieve en succesvolle strijd toe.

Beschermvrouwe Mevr. Starrenburg-Beers „vrijdde” de boom door het eerste schot te lossen. Dat zij de schietkunst nog niet verloor, bleek wel, doordat haar eerste schot reeds een duidelijke voltreffer was. Zij zou echter ook het laatste schot lossen want in de 14e ronde bij het 158ste schot wist zij de taaie vogel van de hoge mast te doen tuimelen. Het was een gelukkige en blij-lachende Mevr. Starrenburg, die de prachtige trofee in ontvangst mocht nemen. Een gezellig samenzijn besloot deze dag.

Hierop aansluitend werd 28 maart, begunstigd door een lentezon, een groot nationaal schietconcours gehouden. De hele middag heerste er een gezellige en sportieve drukte om en bij het prachtige schietterrein. Er werd fel om de mooie prijzen gestreden die na afloop in het Gildehuis uitgereikt werden. Zij vertegenwoordigden een waarde van ongeveer f 275.—.

Al met al een bijzonder goed geslaagde schietwedstrijd in Kring Peelland.

J. v. d. Laar.

St. Antoniusgilde, Lierop.

Zaterdag 23 januari jl. hield Gilde St. Antonius haar jaarvergadering in Gildehuis Manders.

Om circa 10 uur opende voorzitter v. d. Ven de vergadering en kon behalve de Beschermheer Notaris van Keulen uit Helmond en Vicevoorzitter van Kring Peelland, dhr. Hurkmans, jammer genoeg een klein aantal Gildebroeders welkom heten.

De notulen, jaar- en financieel verslag werden onveranderd goedgekeurd onder dankzegging aan secretaris en penningmeester.

Bestuursverkiezing, het volgende punt, moest worden uitgesteld wegens het geringe aantal aanwezigen.

Na diverse mededelingen werd de vergadering gesloten.

's Avonds kwamen de leden met echtgenoten en verloofden samen voor de gebruikelijke teeravond waar tevens de uitgestelde bestuursverkiezing plaats vond. De heren G. Aarts en H. Verberne Jzn. kregen zitting en brachten zo het aantal bestuursleden van 5 op 7.

Deze avond werd ook een uniform-fonds in het leven geroepen dat zal trachten het St. Antoniusgilde in nieuwe uniformen te steken.

Tot na middernacht duurde het gezellig samenzijn, gesteund door de Lieropse band.

Maandag d.a.v. werd een groot toepconcorso gehouden met heerlijke vleesprijzen. Dit deed al meteen een goede duit in het zakje van het uniformfonds.

Zo hebben de leden van St. Antonius de onderlinge band nog eens aangehaald.

M. Sijbers.

Feestavond Gilde St. Margaretha, Aarle-Rixtel.

Op 8 febr. j.l. hield dit Gilde een feestavond. Na het welkomswoord van de voorzitter H. de Jong ging hij direct over tot het belangrijkste punt van deze avond, n.l. het onderscheiden van drie der oudste Gildebroeders.

Dit waren Th. de Jong, oud-voorzitter; F. Swinkels, oud-penningmeester en J. Wich, oud-secretaris. Na bijna 25 jaar deel uitgemaakt te hebben van het bestuur van dit Gilde legden zij enkele weken geleden hun functie neer.

Voor hun vele werk ontvingen zij ieder een zilveren draagspeld en het predicaat erebestuurslid.

Hierna voerde kringvoorzitter A. Niessen het woord. Hij zei ervan overtuigd te zijn dat deze drie mensen het ere-lidmaatschap ten volle verdiend hadden en hoopte dat het hun gegund was dit nog vele jaren te dragen. Vooral complimenteerde hij J. Wich omdat hij het Gilde haar bekendheid heeft gegeven en uitgebreid.

De Heer Wich sprak, mede namens de beide andere het dankwoord.

Het was een gezellige avond.

M de Graaf.

St. Antonius-dag, Deurne 23 januari.

De dag werd begonnen met een Plechtige H. Mis. Na de H. Mis zaten allen aan een verzorgde koffietafel aan in het Gildehuis Bekkers. Hierna volgde de gebruikelijke rondgang door het dorp. Om 7 uur kwamen de Gildebroeders weer bijeen met de dames voor

de Gilde-maaltijd. Ook beschermheer L. te Strake was hierbij met zijn vrouw aanwezig. Uit het jaarverslag van sekretaris Rovers bleek dat het Gilde dit jaar niet heeft stilgezeten. Het kan terugzien op vele activiteiten.

Hierna sprak de beschermheer de Gildebroeders toe. Hij sprak de hoop uit, dat het Gilde in de toekomst meer zou gaan betekenen voor de gemeenschap.

De Heer te Strake wenste het Gilde alle succes toe en bood een prachtig schild aan. Voorzitter Verbaarschot bedankte dhr. te Strake en verzekerde dat het Gilde bereid is de wensen van zijn Beschermheer op te volgen.

De verdere avond werd in gezellig samenzijn doorgebracht.

M. Rovers.

St. Antonius-Abt - Mierlo-Hout.

Sjefke Wannemakers.

Een simpel berichtje in de Helmondse Courant van 21 januari 1965: „Dove man door trein gegrepen”, bracht een grote verslagenheid onder de Gildebroeders van Kring Peelland, toen zij daardoor kennis namen van het zo tragische overlijden van Sjefke Wannemakers, Broeder van het St. Antonius-Abt Gilde uit Mierlo-Hout.

Deze krasse grijsaard van 77 jaar, ofschoon slechthorend en slecht ziende, was een gezeene Gildebroeder op de Gilde-dagen. Iedereen was dan ook verheugd geweest, dat hij bij gelegenheid van de Kringdag in Mierlo-Hout in 1962 begiftigd werd met de Zilveren medaille van Oranje-Nassau; vanzelfsprekend de Gildebroeders, omdat hij 60 jaar Broeder van dat Gilde was geweest, maar ook het kerkkoor St. Lucia

Mierlo-dorp en de Fanfare Unitas uit Mierlo-hout, waarvan hij vele jaren werkend lid was geweest en niet te vergeten zijn grote kinderschare, die vader deze dag zo gaarne gunde, na al het leed en moeilijke tijden, die hij had meegemaakt.

Zijn plechtige uitvaart vanuit de parochiekerk van Mierlo was een getuigenis van waardering voor hetgeen Sjeffe voor de gemeenschap gedaan heeft door alleen spontaan, goed, vriendelijk en hulpvaardig te zijn.

Gedragen door zijn Gildebroeders van het St. Antonius-Abt Gilde, werd zijn gang naar de laatste rustplaats begeleid door de Treurmars van de Fanfare Unitas, afgewisseld door de monotone slag der Gilde trommen van het St. Catharina- en St. Sebastiaan Gilde van Mierlo; terwijl de zangers van het St. Luciakoor onder de plechtige H. Mis de gezangen zongen.

De Kringvoorzitter Alphons Niessen uit Helmond, met enkele bestuursleden der Kring tegenwoordigden de Peellandse Gilden en brachten een condoleancebezoek aan de familie. Nadat op het kerkhof de absoute was verricht door de pastoor en de Fanfare de treurmars had gespeeld, plaatsten de Gildebroeders, Broeder Sjeff in het graf en namen afscheid met de Vendelgroet.

SCHILDENREGEN IN DEURNE.

Ere Schild St. Jorisgilde voor Mevr. v. Doorne.

Op de jaarvergadering van het St. Jorisgilde uit Deurne is op 4 februari een Ere-schild uitge-reikt aan Mevr. van Doorne, beschermvrouwe van het Gilde.

Bij deze druk bezochte vergadering waren tevens aanwezig de Beschermheer Dr. H. van Doorne, de populaire oprichter en tot voor kort directeur van de DAF, en de Ere Koning C. Vermeer.

De Hoofdman A. Engelen bood Mevr. v. Doorne een prachtig medaillon aan St. Joris te paard, wegens de sympathie welke Mevrouw altijd voor 't Gilde betoond heeft. Mevr. v. Doorne toonde zich zeer verheugd vooral omdat hier het paard een symbool is van grote liefde die mevrouw heeft voor deze edele dieren, welke op Doornehof altijd zo'n grote plaats hebben ingenomen.

Dr. v. Doorne, welke de geste van 't Gilde zeer waardeerde wilde hier een schild tegen over stellen, nog maar op papier, voorstellend zijn patroon St. Hubertus, aan een draagketting met schakels, voorstellend zijn 65-jarige levensloop. Ook de Ere Koning voldeed op deze avond aan een schoon gebruik, om als Ere Koning (ofals

Koning) een schild te schenken. Dit schild stelde voor St. Christoffel, de drager van de zwakke jeugd, zoals hij als Hoofd der Bijzondere school, de jeugd wil dragen naar een zonnige toekomst. De jaarvergadering die hierop volgde bestond uit de diverse verslagen, waaruit bleek dat het Gilde op een succesvol jaar terug kan zien, maar daar naast ook vele plannen heeft voor het komende jaar o. m. door opleiding van nieuwe vendeliërs en tamboërs en het deelnemen aan verschillende Gildefeesten.

P. Martens.
secretaris.

GEANIMEERDE JAARVERGADERING VAN DE PEELLANDSE GILDEN.

Zaterdag, 30 januari, had in het gildehuis van het St. Lambertusgilde Somereind in zaal Lomans de jaarvergadering plaats van kring Peelland, waarbij 3 gilden bericht van verhindering hadden gezonden.

Nadat de Kringvoorzitter Alphons Niessen de vergadering geopend had vroeg hij even stilte en gebed voor de overleden gildebroeders en speciaal ook voor de grote staatsman, wiens begravenis thans plaats had in Londen Sir Winston Churchill, „He was a good old man” niet alleen voor zijn vaderland, maar ook voor de gehele wereld en daarom past het ons om hem op deze vergadering te herdenken met gebed.

Secretaris A. Giebers, las de presentielijst voor, waarna de notulen der vorige vergadering, welke zonder bemerking werden goedgekeurd.

Bij de mededelingen en ingekomen stukken, bracht de voorzitter verslag uit van de gehouden Federatievergadering, waarin het besluit genomen was dat vrouwelijke tamboërs, niet worden toegestaan, bij de Gildewedstrijden.

Het jaarverslag van de Secretaris, belichtte vele facetten van het rijke gildejaar, waarbij speciaal, de Grote Gildemanifestatie op Paleis Soestdijk en het geslaagde Kringfeest in Someren-eind werden besproken.

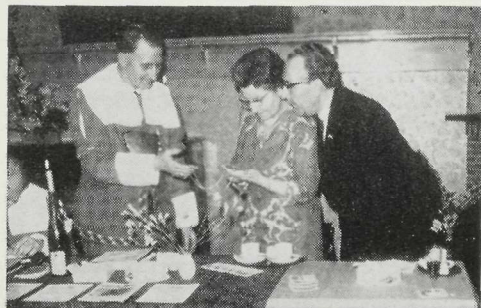
Een applaus betuigde de instemming van de vergadering.

Het zeer sumiere jaarverslag van de Penningmeester Piet Adriaans, gaf als eindresultaat nog een klein batig saldo. Na enkele toelichtingen van de Voorzitter en de kascommissie de heren J. Verspaget en J. v. d. Putten, werd ook dit goedgekeurd, nadat de Heer Lomans nog had toegevoegd, zolang er nog wat geld en veel activiteiten plaats hebben, gaat het in Peelland goed.

De trom- en vendelcommissie welke verslag zouden uitbrengen, gaven te kennen, hieraan liever een aparte bijeenkomst te houden van vendeliërs en tamboërs; dit werd door de vergadering goedgekeurd.

Voorzitter Niessen bracht dan verslag uit over de ledenwerfactie voor abonnementen voor de Gildetrom, reeds een tien jaren bestaand gildeblad dat in kwartier van Oirschot verschijnt, zal nu met een Peellandse aanvulling verschijnen. Het ligt in de bedoeling dat wij zeker een honderdtal abonnees bij de Gildebroeders en Gildevrienden kunnen verwachten, aldus de voorzitter.

De vice-voorzitter Marinus Hurkmans nam dan de voorzittershamer over en stelde de bestuursverkiezing aan de orde.

Aftredend waren de Voorzitter Alphons Niesen en de leden Jan van Dooren, Piet Joosten en Jan Verhoeven; daar er geen kandidaten werden gesteld werden zij bij acclamatie herkozen verklaard. „Zo kort heb ik nog nooit een hamer vastgehouden” was de reactie van de Vice-voorzitter, die met genoegen het bestuur feliciteerde met de herbenoeming. De Voorzitter dankte namen allen in het gestelde vertrouwen en bleef op aller medewerking rekenen, zowel van mede-bestuurders als wel de leden.

De mededelingen betreffende de Gildefeesten, was voor onze Kring wel het belangrijkste de Kringdag op 22 en 23 mei te Aarle Rixtel, georganiseerd door het O.L. Vrouwe Gilde, de blauw schut, waarbij de voorzitter opmerkte, als de lucht dan ook maar blauw is en geen feestdag van een martelaar, want dan zou het nog rood zijn in de kerk. (St. Margreta Gilde der Aarlese Rooischut).

In Gennep zal op 26 juni een LANDJUWEEL gehouden worden, voor wat betreft de organisatie kan worden meegedeeld dat dit een groots feest zal worden.

Van de rondvraag werd weinig gebruik gemaakt, waarna de Gildebroeders een mooi kleurenfilmje te zien kregen van „DE GILDE-DAG TE SOESTDIJK”.

Met een dankwoord aan de vervaardiger, de heer Brands uit Loon op Zand, werd de vergadering gesloten.

A. A. Giebers, secr.

WIE KAN MIJ HELPEN?

Ter completering van de jaargangen van De Gildetrom ontbreken mij de nummers 3 en 25, welke ik gaarne zou ontvangen, waardoor ik de jaargangen kan laten inbinden. Met dank voor uw medewerking,

Alphons M. G. Niessen,
Veestraat 43
Helmond.

Kring Maasland

In overleg met de redactie van „De Gildetrom” kan ook Kring Maasland enige regels in dit interessante gildeblad laten opnemen. Hierdoor kunnen wij trachten het nieuws te verbreiden en zó onder onze gildebroeders te brengen. Daarom vooralsnog onze hartelijkste dank.

Voor de eerste keer willen wij enige regels mededelen van gilden waarvan ons iets bekend is.

UDENHOUT: St. Antonius en Sebastiaan hield dit jaar een zéér traditionele statiedag. Koning argehaald, groet onder Consecratie met gildevendels, eed van trouw aan burgerlijke- en kerkelijke overheid. Hun Nar was zeer actief. Gildeheer en Ere-hoofdman, Pastoor en Burgemeester, zaten aan het koningsmaal aan.

BESOIJEN: Crispijn publiceerde eind 1964 zijn geschiedenis. Opgericht 1838. Het heeft na 1945 reeds 3 gildefeesten gehouden. Uniformering vordert goed. Wim de Louw is de 5e hoofdman en H. de Louw Sr. is de 23ste koning. **HEUSDEN: Blasius** heeft een vinger in de pap gehad bij de stadsfeesten vorig jaar, bij de opening van de Heemkunde tentoonstelling. Diverse gilden uit omgeving namen er aan deel. Burgem. van Delft begroette de gilden op het historische stadhuis; kleine optocht door de stad met vendeldemonstratie met uitleg op de markt en koningschieten met kruisboog op de wal.

DRUNEN: Hubertus had een goed jaar, zei Hoofdman Ir .v. Lammeren. Hij wil de hoofdgroep dit jaar geuniformeerd zien. Het schieten was zeer succesvol.

LOONOPZAND. Ambrosius verloor eind vorig jaar zijn Hoofdman, Dr. C. te Horn. Een gevoelig verlies. Het gilde vergezelde hem op zijn laatste gang naar de familiegrafkelder der Verheijens. Vendelier Jan Toorians kreeg in Düsseldorf de zilveren draagmedaille als ere-lid van de Rheinische Fahnschwenker Ver. **St. Hubertus** heeft weer een nieuwe — en zelfs zeer goed gevulde — prijzenkast opgehangen in het schutterslokaal „de Finantie”. Hun prijzen werden door brand vernield. Deze schutters hebben hun bést gedaan.

St. Crispijn heeft een structuurverandering ondergaan in het bestuur: E. v. d. Nieuwenboer en M. Wouters werden toegevoegd.

KAATSHEUVEL: St. Jan heeft met de gilden van Loonopzand en de Onze Lieve Vrouwe-schuts van Elshout deelgenomen aan het Internationaal Folkloristisch Festival in de Efteling. Veel doelstellingen liggen hier parallel en de aanwezigheid van de gilden is wel degelijk op hoge prijs gesteld.

BAARDWIJK: St. Ambrosius begroef haar zeer trouw bestuurslid Wout Pullens en huldigde

Restauratie van Gildeschatten

Levering van Koningsschilden, medailles etc

Erkend Goud- en
Zilverreparatie-inrichting

JOS. HEEREN

Ringbaan Oost 62 — Telefoon 22437 — TILBURG

in januari W. Baijens als gouden gildebroeder. Hij werd met goud geëerd. Zo pas is de eerste Hoofdman Jos van Hulten, die 65 jaar gildebroeder was, in de bloemetjes gezet. Deputaties van **St. Hubertus Drunen** en **St. Antonius en Martinus uit Cuijk** waren hierbij. Dhr. Jan v. d. Mortel decoreerde de Hoofdman en hield daarna een „schone” lezing over het gilde.

BERLICUM: St. Joris heeft eind 1964 een oerdegelijke gildebroeder en Hoofdman verloren: Marius Brok. Gilden van **Maren, Nuland, Vorstenbosch, Berlicum, Dinther, Den Dungen, Heeswijk**, en **Rosmalen** hebben hem vergezeld. Jhr. R. van Rijkevorsel heeft de gildebroeders toesproken. Marius Brok was 40 jaar lid.

OISTERWIJK: Vendeliers van Kringen **Maasland** en **Oirschot** kwamen in de Kon. Lederfabrieken bijeen voor een „vendel-kader-dag”. Het vendelen werd besproken en bestudeerd aan de hand van het Federatie Reglement. Sukkes. Vijftig vendeliers namen er aan deel; herhaling hiervan zou wenselijk zijn.

OIRSCHOT: Namens alle vendeliers brachten A. Scheffers en Smetsers een vendelgroet aan het pas verloofd paar Prinses Margriet en P. v. Vollenhoven op Paleis Soestdijk.

Voor korte berichten houden wij ons aanbevolen. Laat iets horen s.v.p!

Eveneens voor opgave van abonnementen voor dit blad graag aan: Jan Toorians, Willibrordusstraat 4, Loonopzand.

UITTREKSEL VAN HET VENDELVERSLAG. (XII).

van de **Vendelcommissie „Maasland”** 1963-'64.

1. Op de kringdag te Haaren op 10 mei 1964 is beter gevendeld dan voorheen. Bij de jongens moet durf en doorzetting aanwezig zijn.

2. Twee vendeliers van Haaren zijn ter assistentie op dit feest aan de vendelcommissie toegevoegd. Dit werkt uitstekend.

3. te Haaren vendelden A 4. B 8; C 25, V 4; totaal 41 vend. en 7 groepen. Er promoveerden van de C naar de B klasse 6 vendeliers.

4. Totaal vendeliers „Maasland”: A 6, B 29. C 83, V 14; totaal 132.

5. In de Dommelgroep te Vught is ook met meer ambitie gevendeld.

6. De juiste maat van stok en vendel komt langzaam in orde.

7. Door enige gilden is deelgenomen aan het feest te Haelen in België.

Het was daar een rommelboel voor de vendeliers. **In de toekomst moet hieraan gewerkt worden een goede regeling te treffen.** Een regeling is er, maar er moet degelijk over gesproken worden.

8. Kaderdagen voor de vendeliers werden gehouden te Vught (25) op 16 dec. 1963 en te Oisterwijk (50) op 14 jan. 1964. Op beide dagen hebben we een kleine inleiding gegeven over het vendelzwaaien, de manier waarop, de methode, de functie van de vendelier, e.d.

De beoordelingspunten van het Federatiereglement werden doorgenomen en vervolgens hebben de vendeliers uit de onderscheidene klassen gezwaaid. Zij werden door pl.m. 15 personen tegelijk gejureerd; de punten opgeteld en deze gedeeld om een redelijk gemiddelde te krijgen. Ieder der jurerenden moest zijn standpunt laten horen, opdat de aanwezigen konden vernemen hoe de vendelier vendelde en waarop hij zich moest gaan instellen om een goed vendelier te worden. Diverse slagen en handgrepen werden voorgedaan, om zo te trachten het sierlijke uit het vendelen naar voren te halen. Wat verbetering behoeft bekeken we gezamenlijk. Het doel van deze twee dagen was immers: het mooie spel te bevorderen.

Tot besluit gaf de Meisterfahnenschwencker, O. Kempix, van de „Rheinische Fahnenschwencker Verein” een demonstratie en sprak de vendeliers hartelijk toe. Een mooie internationale samenwerking.

Na de bijeenkomst kregen de aanwezige vendeliers gratis consumptie aangeboden. Het geheel is prachtig geslaagd en er is voelbaar winst geboekt. Deze kaderdagen zijn naar wens verlopen en **verdienden in elk geval navolging**, al is het maar om een bepaald aantal jaren; kortom we moeten de jongens meer naar elkaar toebrengen, op een ongedwongen wijze.

Het Kringbestuur zij hartelijk dank voor haar medewerking voor de verwezenlijking van dit plan.

De Vendelcommissie Kring Maasland,
Jan Toorians, Voorz.
Secr. Fed. Vendelcommissie.

Vaandels
Vendels
Costuums
Hoeden
Petten
Veren
Sjerpen
Knopen
Stokken

Reeds 35 jaar is dit Uw speciaal-adres voor Gilde-attributen

Fa. M. Waters

Stationsstraat 18 — Geldrop — Telefoon 0 4903-2372

VENDELZWAAIEN MET CARNAVAL!

Tijdens de Carnavalsoptocht op „Rosenmontag“ in de „Olympiade der Freude“ in Keulen, hebben enige Brabantse vendeliers gevendeld. (Mogelijk met „carnaval-fahnen“ en in idem uniform).

Hoe is het in vredesnaam mogelijk? Het is toch wel jammer, dat zulks is gebeurd. Het is niet in overeenstemming met onze gilde-traditie en Vendelgebed.

Ook in duitse gildekringen is hier ernstig op gereageerd. Er waren ook duitse vendeliers. Dit is zeker een verkeerd buitenlands contact! Torians.

Kring Kempenland

NIEUW SCHUTTERSILDE IS IN EINDHOVEN OPGERICHT.

Het eerste na de Franse revolutie.

„St. Achilleus“ Gilde van Studenten.

Waarschijnlijk moet men teruggaan tot de tijd vrij kort na de Franse Revolutie, om over de oprichting van een nieuw schuttersgilde te kunnen lezen. Tot gisteren dan want op 1 april 1965 is in Eindhoven opgericht de stichting „Studentenschuttersgilde St. Achilleus“, die zich ten doel stelt onder de studenten van de Technische Hogeschool te Eindhoven, aangesloten bij de studentenvereniging Demos, het nieuwe gilde in stand te houden ten algemenen nutte, de gildegeest en de maatschappelijke deugden van de oude reeds bestaande schuttersgilden in Noordbrabant op zich te nemen en uit te dragen en weer meer ingang te doen vinden in de kringen waarin de studenten en de afgestudeerden nu en later komen te verkeren. Het gilde, dat de kleuren bordeaux-rood en zilvergrijs heeft gekozen, zal zich een gildetrom en een gildevaandel aanschaffen welk vaandel het Bourgondische kruis en de beeltenis van St. Achilles zal dragen.

De gildebroeders — bij de aanvang als stichting al 21 — zullen op de koningsvogel gaan schieten, hun patroondag viëren en jaarlijks op de wip schieten. Het nieuwe gilde zal ook deelnemen aan de gildefeesten — het eerste begin mei in Nuenen — en het is reeds als lid geaccepteerd van de Federatie van Noord-Brabantse Schuttersgilden.

Het heeft zich een eigentijdse activiteit gezocht, waarbij de goede maatschappelijke verhoudingen ten opzichte van de medemens op bijzondere wijze zal worden benadrukt.

Sociëteit Demos.

Nadat de stichting voor de notaris verleden was, ging de nieuwe overheid van „St. Achilleus“ naar de sociëteit van Demos in de Willemsstraat, waar allereerst de heer Jos Schroeders, voorzitter van kring „Kempenland“ en secretaris van de Federatie en de grote animator en bezieler van de Brabantse gilden, het woord voerde. Hij is bovendien, met de heer M. van der Voort, secretaris van de Bond van Schuttersgilden in Kempenland en de heer F. Royers, deken-schrijver van het St.

Catharinagilde Eindhoven, mentor van het nieuwe gilde.

Ook jonkheer mr. R. A. v. Rijckevorsel, voorzitter van de Federatie sprak nog een kort woord van bezinning en aanmoediging tot de nieuwe gildebroeders, wier overheid de zilveren koningsvogel en het kapiteinsschild kreeg aangeboden.

De heer P. van Luyt werd regerend deken, de heer H. van de Wiel deken-secretaris, dhr. J. Linden deken-penningmeester, dhr. J. Groenewegen kapitein en de heer P. Maas, vaandrig.

Na de officiële installatie — uiterlijk teken: het omhangen der sjerpen — werd de erewijn gedronken en werden over en weer nog ettelijke heildronken uitgebracht. Verschillende belangrijke vertegenwoordigers uit de Eindhovense gildenwereld en van de garnizoenscommandant woonden de installatie bij.

Wie sjoon oos Limburg is

door

Lt. Kol. Th. H. de Loo.

IV.

Het Koningschieten.

Gaat het bij het „oud-Limburgs-Schuttersfeest“ en het beste zestal van een schutterij, dat zich winnaar mag noemen, bij het Koningschieten is het de schutter van de vereniging, die tijdens het Koningschieten het laatste stuk van de houten vogel, van de 16 m hooggeplaatste schiethark afschiet, tot schutterskoning van zijn vereniging wordt uitgeroepen.

In oude folianten vinden wij dat de schutterskoning werd geëerd met alle eerbetoon een koning waardig. Enkele gilden beschrijven zelfs in hun „Caerten“ „de hofhoudinghe die de Koninginne (vrouw of meisje van de Koning)“ zal hebben te voeren. Ook wordt de maaltijd beschreven, die zij zal hebben te houden tezamen met de „gemene Schutsvrouwen“ (echt-

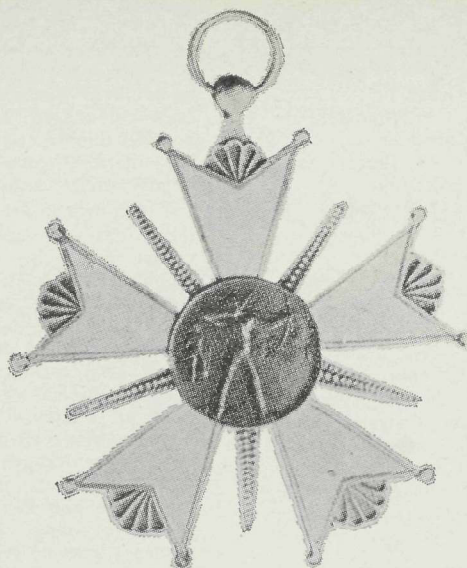

Bekers
Medailles
Kransen
Takken
Plaquettes
Statuettes
Vaantjes
Wimpels
Insignes

Enorme voorraad

Gilde-
schilden
Konings-
kruizen

in echt zilver
en verzilverd
Eigen fabrikaat
Mooie gravure
In eigen ateliers

Ferdinand Klaassen

Prijzen voor elke sport — Juwelier

Ons 77e jaar   Kerkstraat 35, 's Hertogenbosch, Tel. 04100-34716   Ons 77e jaar

genoten van de schutsbroeders.) Hoewel deze gebruiken nogal verschillen, wil ik er toch een enkele omschrijven.

Op de zondag van het schuttersfeest, gaan de Gildebroeders ter kerke om de H. Mis bij te wonen, die soms werd opgedragen aan hun eigen altaar en door hun eigen priester. Het Gilde gaat al vendelend en trommelend tot aan de Communiebank de kerk binnen, waarbij de door bruidjes gedragen vogel op de Communiebank wordt gelegd. De vogel blijft daar gedurende de gehele H. Mis. Na de kerkdienst trekt men via 't Gildelokaal in optocht naar de schutsboom, waar men driemaal om heen loopt om te zien of geen onbevoegden de boom onbruikbaar hadden gemaakt en of er ongelukken konden gebeuren.

De boom wordt „gevrjrd”.

Na deze drievoudige omgang om de schutsboom mogen de Gildebroeders nog niet gaan schieten, want de boom moet eerst worden „gevrjrd” (vrijgemaakt). Dit moet volgens 'n oud gebruik gebeuren door een officiële persoon bijv. de Pastoor en/of Burgemeester. Deze moesten de vogel hebben geraakt. Pas daarna mogen de schutters gaan kampen. Vroeger schoten alle schutters tegelijkertijd. Tegenwoordig met het oog op rondvliegende kogels wordt om de beurt geschoten. Waar het om gaat is namelijk: wie zal het laatste stukje van de vogel afschieten? Is dat eindelijk het laatste stukje vogel afgeschoten, dan beraden Hoofd-

man en Deken (voorzitter en leden van het bestuur) zich er eerst over of deze persoon een goed koning zou kunnen zijn. Werd hij waardig gekeurd, dan werd een Gildebroeder naar zijn vrouw, verloofde of meisje uitgezonden om hem te halen, want zij zal als koningin met de koning onder de boom worden veerzaamd (verzameld). Intussen is de buurt bezig met een krans te vlechten voor de koning, zijn hoed met bloemen op te sieren en zijn troon in het Gildehuis te tooien.

Koningsritueel.

Onder de schietboom vinden tegelijkertijd enkele zeer merkwaardige handelingen plaats. Nadat de nieuwe koning met het koningszilver is omhangen, wordt het Gildevaandel op de grond gelegd, waar hij (maar ook hij alléén) overheen zal lopen om zich in een bekken, gevuld met helder water, de handen te wassen. In oude verzen wordt gesproken: „Den Koning rein”. Daarna wordt over hem gevendeld, hem wordt aldus de koningsgroet gebracht. Hierna wordt het koningsbier gedronken, waarna men zich in optocht naar het Gildehuis begeeft. Hij die driemaal koning wordt bij het koningschieten krijgt de titel van keizer.

Op een van het oude zilver van een koningschild las ik:

„Ofschoon ik ben nog zonder
(wif)
Schoot ik den vogel toch op 't
(lijf)

Een ander maal probeer ik 't
 (weder)
 En donder hem nog eens te
 (neder)
 En zoo mij God verleent de
 (gunst)
 Zal hij door toeval of door
 (kunst)
 Voor 't derde maal ook weer
 (vallen)
 Dan ben ik keizer van U allen.
 (Karel van IJm,
 Koningsschild 1845 Middelaar)

Het Vendelen.

Bij elk „Oud-Limburgs Schuttersfeest” behoort ook het vendelen. Evenals vele anderen gebruiken was het vendelen in onbruik geraakt. De vaan werd wel door de vendelier gezwaaid, maar meestal zonder systeem. Gelukkig zijn er enkelen, die de oude kunst van het vendelen verstaan, zodat dit eeuwenoud gebruik voor het nageslacht bewaard is gebleven. Het vendelen is vooral in Brabant in hoog aanzien.

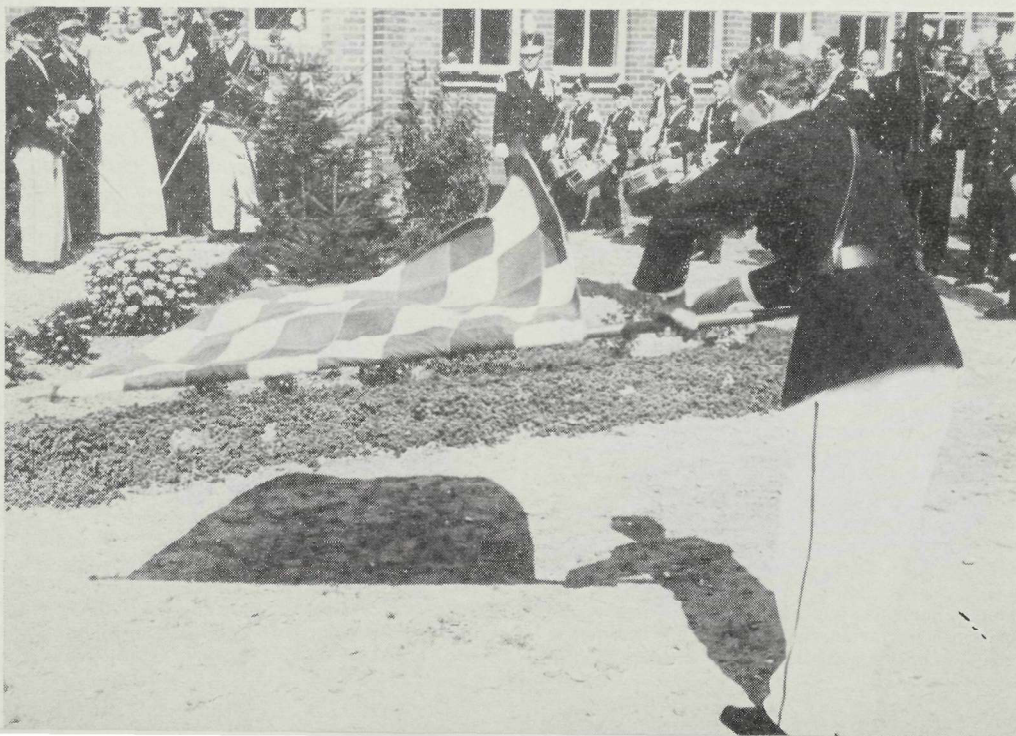
Wat is het vendelen?

Een symbolische strijd tussen goed en kwaad. Velen die onbekend zijn met het vendelen, zal de diepere zin ervan ontgaan. Het zwiezig zwaaien van de vendels beeldt de strijd uit tussen goed en kwaad, tussen St. Joris en de draak. Het vendelen verzinnebeeldt een „gebed” in drie delen: in vendel terminologie „ronden” genaamd.

Als de vendelier zijn vendel laat ronddraaien boven zijn hoofd wordt hem moed en sterkte toegewenst in de strijd die komen gaat: een strijd voor recht en vrijheid, waarbij de vlag onbesmet moet blijven. Het laten draaien van het vendel om de lendenen is het symbool van de mannelijke kracht: de krijgsman om-

gordt zijn lendenen. Vervolgens laat hij het vendel om zijn enkels draaien, en daarbij mag de grond niet worden aangeraakt want 't vendel is immers het symbool van onkreukbaarheid en reinheid. Het zwaaien van de vlag om een been wil zeggen: laat de vijand proberen wat hij wil, doe je eed gestand en verdedig je tot het uiterste, want ook op een been kan de strijder zich verdedigen.

De vlag wordt achter de rug doorgehaald ten teken dat de vijand van achteren zal aanvallen, maar met machtige slagen wordt hij afgeweerd. Met de vlag in de knieholte geklemd draait de vendelier rond en tart daarmee de vijand hem beduidend dat hij zelfs de handen vrij kan maken om zich te verdedigen. Dan springt de vendelier over de vlag en staat tussen vlag en vijand, m.a.w. tussen goed en kwaad. Plotseling lijkt het alsof hij de vlag laat vallen, maar door deze met zijn voet op te vangen, wordt voorkomen dat hij de vlag eerloos en door eigen schuld verloor. Van alle kanten probeert de vijand aan te vallen, maar hij wordt afgeweerd door zijslagen links en rechts. Bijna overmoedig gooit de vendelier daarna de vlag omhoog, beduidend dat hij de eer hoog wil houden en ten teken dat hij edelmoedig is ten opzichte van de (verslagen vijand). Ook mag de vlag niet bezoodeld worden door vreemde handen. Als de vlag wordt rondgedraaid rond hoofd en nek toont de vendelier christelijke idealen te hebben waarvoor hij wil strijden zelfs al zou hem dat zijn hoofd kosten. Draaiend met de vlag onder de kin roept hij de voorspraak in van de patroonheilige van het gilde. Even schijnt de vendelier moedeloos door de niet aflatende vijand, en hij toont dat door de vlag in de ellebogen van arm tot arm te werpen. Bijkans uitgeput werpt hij de vlag omhoog, buiten het bereik van de vijand. Nooit zal hij de vlag af-

geven, en beschermd werpt hij ze achter de rug en onder de knie door. Dan wordt de vlag onder de knieën door en op een been rondgezwaaid alsof de vijand probeert de strijder als een kleingelovige op de knieën te krijgen. En als de strijder dan met een hand op de grond de vlag omhoog gooit, lijkt hij overwonnen, maar nog steeds is de vlag smetteloos in zijn handen. Weer wordt in de halfgiggende houding de vlag opgegooid als een laatste bede om hulp.

Het symbolisch gebed wordt verhoord. Hoog springt de vendelier op en werpt het vaandel triomfantelijk in de lucht waarbij hij een dankgebed zegt. En als hij dan blij en dankbaar de vlag al zwaaiend oprolt, geven ook de tamboers blijk van hun vreugde door te roffelen.
(wordt vervolgd)

Uit het buitenland

30a

KARL-HEINZ HERDEN
GENERALKONSUL

5202 HENNEF/SIEG, DEN
FRANKFURTER STR. 180-181
TEL. 40 22 42/ 23 77

8. Februar 1964

He/ro

Sehr geehrte Herren!
Liebe Nordbrabanter Schützenfreunde!

Als Bundesmeister der Historischen Deutschen Schützenbruderschaften und als Organisator des XII. Bundeskönigsschießens in Siegburg habe ich mit großem Interesse Ihre Veröffentlichung hierüber in Ihrem Verbandsorgan "De Gildetrom" gelesen.

Die Abordnung der Brabanter Schützengilde im historischen Festzug war ein besonders farbenprächtiges Bild und wir hoffen, daß Ihr Besuch bei uns wesentlich zur Festigung der Freundschaft zwischen unseren beiden Nachbarländern beigetragen hat. Es ehrt uns, daß Sie schrieben:
"Die Schützenbrüder, die zu Hause geblieben sind, haben viel vermißt!"

Mit einem nochmaligen, aufrichtigen Gruß und Dank an alle Teilnehmer bin ich in schützenbrüderlicher Verbundenheit

Karl Heinz Herden
Karl Heinz Herden

An die
Redaktion
"De Gildetrom"
bij de Federatie van
Noord-Brabantse Schuttersgilden
Moergestel / Tilburg

W.g. *W.g.*

Karl Heinz Herden

de Gilde viert!

De Gilde viert . . . . zo luidt de aanhef van een heel oud vaderlands lied. Ja, de Gilde viert, al naar dat te pas komt, maar als de feestklanken zijn verstorven en de vendels opgeborgen, herneemt het leven van alledag zijn rechten, het leven met zijn risico's op velerlei gebied.

Zorg er voor, dat U daartegen zo veel mogelijk gedekt bent

en zoek deze dekking bij een instelling, die reeds een mensenleeftijd lang heeft bewezen, dat zij ieders vertrouwen verdient

Déze instelling:

VERZEKERINGEN

N. C. B.

Tilburg, Spoorlaan 50, Tel. 20084 (0 4250)